

IK VERDIEN

**MEER GEZOND ETEN
OP MIJN
BORD**

Dit memorandum maakt deel uit van de brede publiekscampagne 'Ik verdien meer'. Deze campagne is opgezet door de milieu- en natuurbeweging en diverse middenveldorganisaties die ijveren voor een sociaal rechtvaardige en duurzame toekomst. Samen willen we politici aansporen om in de volgende legislatuur een topprioriteit te maken van een klimaat- en natuurbeleid dat niemand achterlaat.

Toegang tot gezond voedsel

Memorandum in het kader van de campagne 'Ik verdien meer'

Hoe zorgen we voor voldoende gezond en duurzaam geteeld voedsel, betaalbaar voor iedereen en met een eerlijk inkomen voor de landbouwer? Het intensieve landbouwmodel van vandaag brengt al deze bekommernissen in frontale botsing met elkaar. Een koerswijziging is nodig: wij verdienen meer. In dit memorandum formuleren we (Wervel, Voedsel Anders, ProVeg, Solidagro, Rikolto, Velt, WWF en Bond Beter Leefmilieu) vijf aanbevelingen om het Vlaamse voedsel- en landbouwbeleid toekomstbestendig te maken.

1. Een agro-ecologisch landbouwmodel staat centraal

Het landbouwbeleid moet op agro-ecologische leest geschoeid worden. Daarom is het cruciaal een landbouwvisie op te stellen waarin agro-ecologische en biologische landbouw centraal staan. Alleen zo kunnen we een landbouwpraktijk in balans met de omgeving realiseren. Zo'n beleid begint met het financieel, praktisch en inhoudelijk op maat begeleiden van bestaande en nieuwe landbouwers. Hiervoor dienen we allereerst de bestaande barrières weg te nemen die agro-ecologisch boeren in Vlaanderen moeilijk maken. Daarnaast moeten we ook bepaalde landbouwpraktijken ontraden door schadelijke inputs (denk aan kunstmest en pesticiden) sterker te belasten en af te bouwen.

Wij verdienen een gezond landbouwmodel, voor mens en omgeving.

- ▶ Verhoog in onze Vlaamse onderzoeksinstituten, in het landbouwonderwijs, in overheidsaankopen en -communicatie de focus op agro-ecologie, zoals biologische landbouw. Zorg voor een gelijk speelveld door de R&D-achterstand tegenover de industriële landbouw weg te werken.
- ▶ Maak van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds een transitiefonds dat landbouwers financieel ondersteunt bij overgang naar agro-ecologische bedrijfsvoering en een meer grondgebonden veehouderij. Ontzorg de individuele landbouwer zo veel mogelijk door via kaderend beleid de uitdagingen bij de bron aan te pakken (door bijvoorbeeld de invoer van kunstmest en krachtvoer te verminderen, en zo ook die van stikstof).
- ▶ Rol in 2024 het [Strategisch Plan Bio](#) ambitieus uit: stel voldoende middelen ter beschikking, bepaal tussentijdse doelstellingen, vertaal het plan door in het Vlaamse voedsel- en landbouwbeleid, monitor de vooruitgang en stuur bij waar nodig.

2. De overheid als goed voorbeeld

De Vlaamse overheid heeft veel hefboomen in handen om de vraag naar gezonde en duurzame voeding te stimuleren. Die hefboomen dient ze volop in te zetten: toegang tot gezonde voeding is immers een basisrecht voor iedere burger. Een duurzaam en veerkrachtig voedingsbeleid gaat dan ook veel verder dan enkel landbouw, milieu en gezondheid en betreft verschillende beleidsdomeinen, in het bijzonder onderwijs. Jong geleerd is oud gedaan. Onder het motto 'practice what you preach' kan de overheid het goede voorbeeld geven door in overheidsaankopen volop in te zetten op producten van agro-ecologische en biologische landbouw.

Wij verdienen gezonde voeding en onze overheid en scholen moeten hierin voortrekkers zijn.

- ▶ Stimuleer scholen om lokaal, duurzaam en gezond voedsel aan te bieden. Voorzie hiertoe opstart- en werkingsmiddelen, en breidt de bestaande Europese basissubsidie voor scholen inzake (biologisch) fruit en groenten uit.
- ▶ Werk een overgangstraject uit naar 100% duurzame (waarvan tegen 2030 25% biologische voeding) en gezonde voeding in alle overheidsinstellingen. Voorzie deze maaltijden aan een betaalbare prijs en maak ze gratis voor kwetsbare groepen.
- ▶ Stel overheidsopdrachten zo op dat de internalisering van de externe kosten meegeteld wordt in de beslissing: bevoordeel agro-ecologische en lokale voeding door de waarde van een biolabel of seizoensgebonden voeding te erkennen en niet alleen rekening te houden met de prijs. Voorzie hiertoe voldoende budget zodat correcte leveranciers een correcte prijs krijgen. De Vlaamse overheid kan zich laten inspireren door sterke lokale voedselstrategieën.

3. Meer plantaardig op ons bord

Een verschuiving van ons voedingspatroon naar meer plantaardige eiwitten (de zogenaamde 'eiwitshift') is noodzakelijk om klimaatopwarming, biodiversiteitsverlies, een ongezond leefmilieu en een voedselzekerheids crisis tegen te gaan. Deze verschuiving dient gepaard te gaan met een afbouw van de veestapel. Hiervoor moeten landbouwers begeleid worden naar meer grondgebonden veeteelt: als we zowel voedervoorziening als mestafzet aanpassen aan de draagkracht van de omgeving, zal het aantal dieren een nieuw evenwicht vinden. Naast de eiwitshift is ook het tegengaan van voedselverspilling, van boer tot consument, een belangrijke uitdaging.

Wij verdienen meer plantaardig eten op ons bord.

- ▶ Creëer een fonds waarvan de middelen onder meer worden ingezet om veetelers op maat te begeleiden richting grondgebonden veeteelt.
- ▶ Verhoog de voedselvaardigheden van de Belg: leer burgers aan om betaalbaar en lekker plantaardig te koken. Zet extra in op relevante professionele doelgroepen zoals chefs, gezondheidswerkers en leerkrachten.
- ▶ Stuur de belangrijkste Vlaamse voedselomgevingen (zoals supermarkten, stations- en schoolomgevingen) bij door gezond plantaardig voedsel zichtbaar en bereikbaar te maken. Promoot plantaardige maaltijden via de [halfhalf-campagne](#).

4. Gezonde voeding zonder pesticiden

Pesticiden uit ons voedsel- en landbouwsysteem halen is van cruciaal belang voor onze gezondheid, onze ecologische veerkracht en onze voedselzekerheid. Pesticiden wegen niet alleen zwaar op biodiversiteit, maar ook op onze eigen gezondheid: verschillende kankers en de ziekte van Parkinson worden gelinkt aan blootstelling aan pesticiden. Het voorzorgsbeginsel moet streng toegepast worden om burgers en het leefmilieu tegen potentieel schadelijke stoffen te beschermen. Dit vraagt om voldoende educatie en sensibilisering, financiële prikkels voor landbouwers die overstappen op duurzame landbouwpraktijken, onderzoek en ontwikkeling van alternatieve methoden en, als sluitstuk, strengere regelgeving.

Wij verdienen gezonde voeding geteeld zonder pesticiden.

- ▶ Maak van de halvering van het gebruik van pesticiden tegen 2030 een bindende doelstelling op Vlaams niveau. Reken deze doelstelling door in de maatregelen van het Vlaams Actieplan voor Duurzaam Pesticidengebruik, zodat het actieplan op basis van monitoring geëvalueerd en bijgestuurd kan worden.
- ▶ Creëer wetenschappelijke geïnformeerde bufferzones rond verblijfplaatsen voor kwetsbare bevolkingsgroepen (woonwijken, rusthuizen, scholen,...) en beschermdde natuur en waterlopen.
- ▶ Maak meer budget vrij voor agro-ecologisch onderzoek en onderwijs om kennisdrempels inzake pesticidenvrij boeren weg te nemen. Zorg daarbij ook voor de nodige financiële begeleiding via middelen uit het transitiefonds.

5. Een eerlijk inkomen voor de duurzame boer

Een eerlijk inkomen stelt boeren in staat om te investeren in duurzame landbouwpraktijken. Deze praktijken zijn essentieel voor het behoud van natuurlijke hulpbronnen, het verminderen van de impact van landbouw op het milieu en het bevorderen van een veerkrachtige voedselproductie op lange termijn. Het verzekeren van een eerlijk inkomen voor boeren vereist een gezamenlijke inspanning van overheden, supermarkten, verwerkers, burgers en andere actoren in de brede voedsel- en landbouwketen. Door transparante prijsvorming, eerlijke handelspraktijken, stimuleringsmaatregelen en effectieve wet- en regelgeving kunnen we met z'n allen een positieve bijdrage leveren aan een rechtvaardig inkomen voor de boeren en de duurzaamheid van de landbouwsector in zijn geheel.

Wij verdienen duurzame en rendabele landbouw.

- ▶ Onderzoek hoe elke schakel in de voedselketen de boeren eerlijke prijzen kan garanderen, bijvoorbeeld via een ketenregulator of in navolging van de Franse EGalim-wet. Neem vervolgens de nodige stappen om deze eerlijke prijszetting te implementeren.
- ▶ Oriënteer het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid rond het principe "publiek geld voor publieke goederen" en valoriseer de rol van de landbouwer als landschapsbeheerder en ontwikkelaar van ecosysteemdiensten, zowel financieel als maatschappelijk.
- ▶ Versterk lokale en regionale voedseldynamieken via onder andere korteketeninitiatieven, zodat de boer weer prijszetter wordt. Stimuleer burgers om meer te zijn dan consument in de voedselketen: via eetbare buurten, lokale voedselraden, betrokkenheid in CSA-boerderijen of coöperatieve buurtwinkels wordt de burger een actieve deelnemer.

Colofon

Teksten: Bond Beter Leefmilieu, ProVeg, Rikolto, Solidagro, VELT, Voedsel Anders, Wervel, WWF

Lay-out: Geert Jaspers

Meer info: Heleen De Smet - heleen.desmet@bblv.be

Overname en gebruik van deze publicatie wordt aangemoedigd mits bronvermelding. Deze brochure is louter ter informatie opgesteld. De uitgever noch de auteurs kunnen aansprakelijk gesteld worden voor onjuiste gegevens.

Deze brochure kadert in de campagne 'Ik verdien meer', die de volledige milieubeweging heeft opgezet naar aanleiding van de verkiezingen in 2024. Zie ik-verdien-meer.be

Bond Beter Leefmilieu, maart 2024

bondbeterleefmilieu.be

Verantwoordelijke uitgever: Danny Jacobs, Tweekerkenstraat 47, 1000 Brussel